

Dolors Piera Llobera

(Puigverd d'Agramunt, 1910 - Santiago de Xile, 2002)

Nascuda en una família que respirava ambient educatiu, i també compromís i solidaritat amb els més necessitats. El seu pare, Antoni Piera, era mestre i a més feia de secretari i a la gent pobra no els cobrava res, els feia els expedients de franc. A casa seva es respirava republicanisme i catalanitat.

Va estudiar per mestra a l'Escola Normal de Lleida durant la dictadura de Primo de Rivera. La Pepita Úriz va ser una de les mestres que la va marcar més. Quan la vaig entrevistar a Santiago de Xile em va manifestar *Úriz és la figura pedagògica femenina més destacada de la República a Catalunya. Va formar mestres com a mestres d'avançada, sense por a cap sistema, a cap assaig i, a més a més, ens va donar sentit de projecció social molt ampli. Mira, abans de les seves classes, ens feia llegir tots els diaris i dedicàvem deu minuts a parlar de les notícies més importants. Ens feia llegir els diaris i ens va obrir un món i comentar i saber extreure les notícies més importants.*

Ella i el seu pare van formar part del grup Batec (el nom feia referència al batec del cor) fundat per un grup de mestres públics inquiets que promogueren l'experimentació i l'escola activa allà on treballaren, la majoria en escoles de zones rurals. José de Tapia, un dels mestres que participaven en aquestes trobades, explicava el que feien el grup Batec amb aquestes paraules:

Unos días antes de la cita se indagaban los principales problemas educativos del pueblo donde nos reuníamos. La tarea era simple. El maestro del pueblo formaba parte del grupo y nos ponía al tanto de la realidad escolar. En la plaza principal, desde el balcón del ayuntamiento, se hablaba de esta problemática y sus posibles soluciones. Siempre se hacía referencia a la importancia de la educación.

El 1928 Dolors va començar a treballar de mestra. Primer a Barcelona, més tard a Bell-lloc d'Urgell (el Segrià) i a Balaguer (la Noguera). El curs 1934-1935 va prendre possessió de la plaça de mestra a Vilafranca del Penedès (l'Alt Penedès). Durant aquests anys va aprendre i practicar les propostes pedagògiques de Montessori, Decroly, Freinet. Amb la guerra es traslladà a Barcelona per treballar activament en l'àmbit social d'atenció a la infància necessitada, fins que el febrer del 1939 va marxar cap a l'exili.

Va ser una de les fundadores de la Cooperativa de la Tècnica Freinet. Les propostes pedagògiques *freinetianes* les havia conegut a través del grup Batec. El 1935 va explicar la seva experiència *freinetista* a l'Escola d'Estiu.

Membre del PSUC, va formar part del comitè executiu i va ser responsable de la Comissió Femenina. Va començar a treballar en la creació de la Unió de Dones de Catalunya, de la qual en va ser secretària general. Va ser la primera dona regidora de l'Ajuntament de Barcelona. El 1937 va participar en l'organització a Barcelona del Congrés de la Dona. Durant els anys de la guerra va treballar activament en l'àrea social de l'ajuntament barceloní per atendre les necessitats dels infants, potenciant les cantines escolars i acollint els infants refugiats que arribaven fugint de les zones de guerra. Van atendre més de 40.000 refugiats.

Dolors Piera va formar part del grup de mestres que configuraren l'avantguarda pedagògica i social del magisteri català durant la República, una avantguarda que volia una escola activa que obrís els ulls i el cap dels infants, ciutadans d'un país més just i democràtic. Bona part d'aquesta avantguarda va haver de

marxar a l'exili. En els països d'acollida varen continuar la seva tasca professional, aportant renovació metodològica i visió crítica.

A l'exili, afortunadament no va passar pels camps de concentració francesos. De Perpinyà va anar a Tolosa de Llenguadoc, on es dedicà a l'atenció dels infants i les dones que eren als camps de concentració. Detinguda a París, passà quatre mesos a la presó. Una vegada alliberada marxà amb el seu germà cap a Amèrica.

Primer s'establí a la República Dominicana i el 1940 arribà a Xile. Allà va exercir de mestra en diferents institucions i en diferents nivells. Del 1942 al 1945 va treballar al *Liceo José Miguel Carrera*, fent classes als nens difícils. Després va fer classes a l'escola *Bialik*, un centre privat de jueus, del 1945 als 1948. Mentrestant les autoritats franquistes, en el marc de la política de depuració del magisteri, la varen expulsar del magisteri. I no només a ella. Milers de mestres, homes i dones, varen ser castigats.

Tres anys més tard va ser directora de l'escola Andersen, on aplicà la pedagogia *freinetiana*. Tindrà altres responsabilitats educatives fent assessoraments en el *Ministerio de Educación* en la confecció de programes educatius, etc.

El 1977 va tornar a Catalunya en una estada de quatre mesos i va participar amb emoció en la manifestació de l'Onze de Setembre en defensa de l'amnistia i l'Estatut.

Va morir a Santiago de Xile el 2002.

Salomó Marquès i Sureda

Text elaborat per a l'exposició "De la República a l'exili: els camins de les mestres" a la Biblioteca del Campus Barri Vell de la Universitat de Girona del 07/03/2023 al 23/06/2023.

Més informació a DUGiDocs: <https://dugi-doc.udg.edu/handle/10256/22658>